

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

Навчально-науковий інститут № 3

Кафедра психології, соціології та педагогіки

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

обов'язкових компонент освітньої програми другого (магістерського) рівня
вищої освіти **053 «Психологія» (практична психологія)**

**за темою – «СУЧАСНА ВИЩА ШКОЛА В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ
УКРАЇНИ»**

Вінниця 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології факультету
№ 3 (Протокол від 08.07.2024 № 13)

Розробник:

Завідувачка кафедри педагогіки та психології факультету № 3, доктор
педагогічних наук, професор **Олена ФЕДОРЕНКО**.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та
психології факультету № 6 Харківського національного університету
внутрішніх справ **Валентина ТЮРІНА**

План лекції

1. Засади державної політики та нормативно-правова база галузі освіти.
2. Система освіти України, її структура (дошкільна освіта; повна загальна середня освіта, позашкільна освіта; професійна (професійно-технічна) освіта; фахова передвища освіта; вища освіта; освіта дорослих, у тому числі, післядипломна освіта; аспірантура; докторантура; самоосвіта).
3. Рівні освіти в Україні (дошкільна освіта, початкова освіта; базова середня освіта; профільна середня освіта; перший (початковий), другий (базовий), третій (вищий) рівні професійної (професійно-технічної) освіти; фахова передвища освіта; початковий (короткий цикл), перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівні вищої освіти).
4. Рівні та ступені вищої освіти (молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії/доктор мистецтва).
5. Принципи провадження освітньої діяльності у ЗВО сектору безпеки і оборони України.

Підсумок

Рекомендована література:

Основна

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 303 с.
2. Кузьминський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. : Затверджено МОН Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 303 с.
3. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2016. 307 с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8165/1/V_Gorodinska_M_Pantuk_V_Miliaieva_Pedagogika%20ta%20psihologiia%20vicshoi%20shkolu_NDLKL.pdf
4. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
<https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8091/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
5. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Харків: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
6. Педагогіка вищої школи: підручник / В.П. Головенкін ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
<https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/dca98cbd-487b-43eb-86ef-d5c4634bf16c/content>
7. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / уклад. Федоренко О.І., Тюріна В.О., Гіренко С.П., Червоний П.Д. та ін.; за ред. О.І. Федоренко. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

Допоміжна

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014) (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Закон України «Про освіту» (2017) від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Марченко О.Г., Іванець М.Г., Шевяков Ю.І., Широкобов Ю.М. Забезпечення якості освіти та Болонський процес : методичні рекомендації для студентів. Харків : ХУПС, 2015. 80 с.

Текст лекції

1. Засади державної політики та нормативно-правова база галузі освіти.

Сучасне суспільне життя знаменується оновленими поглядами щодо визначення ціннісних орієнтирів людини, її добробуту, здоров'я, освіти. За сучасних умов освіта, здатність навчатися протягом життя трансформуються у «людський капітал», «трудова потенціал» особистості, що забезпечують її конкурентоспроможність і продуктивність не лише на ринку праці, а й повсякденному житті.

Для опанування навчального матеріалу з теми студентам необхідно передусім з'ясувати змістовне наповнення терміну «освіта», як процесу та результату удосконалення здібностей і поведінки особистості, за якого вона досягає соціальної зрілості та індивідуального зростання (визначення, прийняте XX сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО). Внаслідок вивчення теми студенти мають актуалізувати власні потреби в осмисленні своєї професійної діяльності зумовлене специфікою навчально-виховної діяльності вищих навчальних закладів, що полягає у підготовці фахівців певного профілю відповідно до нахилів студентів і потреб народного господарства. Змістом підготовки у вищій школі є опанування студентами, які мають загальну середню освіту і певний соціальний досвід, спеціальних наук, оволодіння відповідними фаховими вміннями та навичками.

За критеріями ООН якість освіти виступає одним із провідних індикаторів якості життя, а також визначальним чинником соціально-економічного, науково-технічного розвитку будь-якої держави. У зв'язку з курсом України на прискорення інтеграції в структуру об'єднаної Європи, питання якості освіти та вищої освіти зокрема набуває особливого значення та висуває необхідність приведення вітчизняних освітніх стандартів у відповідність до критеріїв держав-членів Європейського союзу.

Вища освіта виступає результатом засвоєння такої сукупності систематизованих знань і навичок діяльності, яка дає можливість майбутньому фахівцеві самостійно й відповідально вирішувати

дослідницькі і практичні завдання, творчо використовуючи й розвиваючи досягнення культури, науки, техніки. На сьогодні українське суспільство розуміє роль вищої освіти у формуванні й укріпленні інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу країни. Вища освіта не тільки створює умови для розвитку й професійного становлення людини, а й дає розуміння загальності цінностей і приналежності до загального світового соціального та культурного простору.

Систему вищої освіти України відрізняє доступність для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; рівність умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку; гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей: органічний зв'язок освіти з національною історією, культурою, традиціями; незалежність освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій; науковий світський характер освіти; інтеграція з наукою та виробництвом; взаємозв'язок із наукою інших країн; гнучкість і прогностичність системи освіти; єдність, наступність, безперервність і різноманітність системи освіти; поєднання державного управління і громадського самоврядування в освіті.

Законодавство України про вищу освіту базується на [Конституції України](#), Указі Президента України «Про положення про національний заклад (установу) України і складається із законів України [«Про освіту»](#) (2017 р.), [«Про наукову і науково-технічну діяльність»](#), «Про вищу освіту» (2014 р.) та інших нормативно-правових актів, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку.

До офіційно-нормативних документів, що регламентують діяльність вищих навчальних закладів, належать такі: загальна декларація прав людини (1948 р.), Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1993 р.), Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р.), Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (1993 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (1993 р.), Указ Президента України «Про положення про національний заклад (установу) України» (1995 р.), Типове положення про бібліотеку вищого навчального закладу (1998 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2002 р.), Примірний статут вищого навчального закладу (2003 р.), Примірне положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України (2007 р.) та інші.

Державну політику у сфері вищої освіти визначає Верховна Рада України, а реалізують Кабінет Міністрів України та центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки. Національна система забезпечення якості освіти охоплює такі державні установи, як Міністерство освіти і науки України, Парламентський комітет з питань освіти та науки, Державна інспекція навчальних закладів України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, Українська асоціація студентського самоврядування.

Державна політика у сфері вищої освіти ґрунтується на принципах: сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя; доступності вищої освіти; незалежності здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій (крім закладів вищої духовної освіти); міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи; наступності процесу здобуття вищої освіти; державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної, мистецької та педагогічної діяльності; державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг із сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів закладам вищої освіти, що провадять таку діяльність; сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти; відкритості формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою.

Формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються шляхом: гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, мистецтва, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави; збереження і розвитку системи вищої освіти та підвищення якості вищої освіти; розширення можливостей для здобуття вищої освіти та освіти протягом життя; створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення додатковою підтримкою в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами, зокрема психолого-педагогічним супроводом, створення для них вільного доступу до інфраструктури закладу вищої освіти; розвитку автономії закладів вищої освіти та академічної свободи учасників освітнього процесу. Автономія закладу вищої освіти зумовлює необхідність таких самоорганізації та саморегулювання, які є відкритими до критики, служать громадському інтересові, встановленню істини стосовно викликів, що постають перед державою і суспільством, здійснюються прозоро та публічно; визначення збалансованої структури та обсягу підготовки фахівців з вищою освітою з урахуванням потреб особи, інтересів держави, територіальних громад і роботодавців; забезпечення розвитку наукової, науково-технічної, мистецької та інноваційної діяльності закладів вищої освіти та їх інтеграції з виробництвом; надання особам, які навчаються у закладах вищої освіти, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством; належної державної підтримки підготовки фахівців із числа осіб з особливими освітніми потребами на основі забезпечення їх додатковою підтримкою, зокрема психолого-педагогічним супроводом, та створення для них вільного доступу до освітнього процесу, зокрема забезпечення вільного доступу до інфраструктури закладу вищої

освіти; створення умов для реалізації випускниками закладів вищої освіти права на працю, забезпечення гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності з урахуванням здобутої вищої освіти та відповідно до суспільних потреб; запровадження механізмів стимулювання підприємств, установ, організацій усіх форм власності до надання першого робочого місця випускникам закладів вищої освіти. Держава сприяє розвитку ЗВО як центрів незалежної думки.

2. Система освіти України, її структура.

Невід'ємними складниками системи освіти є дошкільна освіта; повна загальна середня освіта; позашкільна освіта; спеціалізована освіта; професійна (професійно-технічна) освіта; фахова передвища освіта; вища освіта; освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта.

Метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок. Порядок, умови, форми та особливості здобуття дошкільної освіти визначаються спеціальним законом.

Метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Повна загальна середня освіта має три рівні освіти: початкова освіта тривалістю чотири роки; базова середня освіта тривалістю п'ять років; профільна середня освіта тривалістю три роки. Початкова, базова середня і профільна середня освіта можуть здобуватися в окремих закладах освіти або у структурних підрозділах однієї юридичної особи (закладу освіти).

Здобуття **профільної середньої освіти** передбачає два спрямування: академічне - профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти; професійне - орієнтоване на ринок праці профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів. Заклади освіти можуть мати освітні програми профільної середньої освіти за одним чи обома спрямуваннями. Порядок, умови, форми та особливості здобуття повної загальної середньої освіти визначаються спеціальним законом.

Метою позашкільної освіти є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та

іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності. Позашкільна освіта може здобуватися одночасно із здобуттям дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Компетентності, здобуті за програмами позашкільної освіти, можуть враховуватися та визнаватися на відповідному рівні освіти. Здобуття позашкільної освіти забезпечується закладами позашкільної освіти різних типів, форм власності та підпорядкування, іншими закладами освіти, сім'єю, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними і фізичними особами.

Метою **професійної (професійно-технічної) освіти** є формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається на основі базової або повної загальної середньої освіти. Здобуття професійної (професійно-технічної) освіти на основі базової середньої освіти здійснюється з одночасним здобуттям профільної середньої освіти та отриманням відповідного документа про повну загальну середню освіту. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти можуть також здійснювати підготовку фахівців за окремими професіями без забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти. Рівнями професійної (професійно-технічної) освіти є: перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти; другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти; третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти.

Фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації. Фахова передвища освіта здобувається на основі повної або базової середньої освіти. Здобуття фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти здійснюється з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти та отриманням відповідного документа про повну загальну середню освіту. Система фахової передвищої освіти передбачає здобуття кваліфікацій, що відповідають п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій. Особа, яка здобула ступінь фахової передвищої освіти, може продовжити навчання на рівнях вищої освіти, у тому числі за скороченою програмою підготовки. Порядок, умови, форми та особливості здобуття фахової передвищої освіти визначаються спеціальним законом.

Метою **вищої освіти** є здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань. Вища освіта здобувається на основі повної загальної середньої освіти. Рівні, ступені вищої освіти, порядок, умови, форми та особливості її здобуття визначаються спеціальним законом. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність закладів вищої освіти (для закладів вищої освіти культурологічного та мистецького спрямування - мистецька діяльність) є обов'язковою та невід'ємною складовою частиною їхньої освітньої діяльності.

Освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих. Складниками освіти дорослих є: післядипломна освіта; професійне навчання працівників; курси перепідготовки та/або підвищення кваліфікації; безперервний професійний розвиток; будь-які інші складники, що передбачені законодавством, запропоновані суб'єктом освітньої діяльності або самостійно визначені особою. Особа має право на вільний вибір закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих.

Післядипломна освіта передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти та практичного досвіду. Післядипломна освіта включає: спеціалізацію - профільну спеціалізовану підготовку з метою набуття особою здатності виконувати завдання та обов'язки, що мають особливості в межах спеціальності; перепідготовку - освіту дорослих, спрямовану на професійне навчання з метою оволодіння іншою (іншими) професією (професіями); підвищення кваліфікації - набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань; стажування - набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності або галузі знань.

Засади професійного навчання працівників визначаються законом. Курси підвищення кваліфікації проводяться для набуття здобувачем освіти нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань. Безперервний професійний розвиток - це безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності. Заклади освіти, що провадять освітню діяльність з підвищення кваліфікації працівників, обов'язковість якої передбачена законом, мають отримати ліцензію на відповідну діяльність

та/або акредитувати відповідні освітні програми. Працівниками закладів післядипломної освіти, які мають ліцензію на освітню діяльність, є педагогічні, науково-педагогічні та/або наукові та інші працівники.

3. Рівні освіти в Україні

За законом України про освіту рівнями освіти є:

- дошкільна освіта, яка відповідає нульовому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початкова освіта, яка відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- базова середня освіта, яка відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- профільна середня освіта, яка відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти, який відповідає четвертому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- фахова передвища освіта, яка відповідає п'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, який відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, який відповідає сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- другий (магістерський) рівень вищої освіти, який відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти, який відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій;
- науковий рівень вищої освіти, який відповідає десятому рівню Національної рамки кваліфікацій.

4. Рівні та ступені вищої освіти в Україні

Як вже відзначалося, перший (**бакалаврський**) рівень вищої освіти відповідає сьомому рівню [Національної рамки кваліфікацій](#) і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю. На цьому рівні здобувається ступінь бакалавра. Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти чи ступеню молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівню молодшого спеціаліста). Бакалавр – це освітній ступінь, що присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 240 кредитів ЄКТС на основі повної загальної середньої освіти. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня

молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста становить 120–180 кредитів ЄКТС.

Другий (**магістерський**) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню [Національної рамки кваліфікацій](#) і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності. На цьому рівні здобувається ступінь магістра. Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста. Магістр – це освітній ступінь, що присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Третій (**освітньо-науковий**) рівень вищої освіти відповідає дев'ятому рівню [Національної рамки кваліфікацій](#). Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. На цьому рівні здобувається ступінь доктора філософії. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії на основі ступеня магістра (до ступеня магістра прирівнюється освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що присуджується в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30–60 кредитів ЄКТС. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Науковий рівень вищої освіти відповідає десятому рівню [Національної рамки кваліфікацій](#) і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення

нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення. На цьому рівні здобувається ступінь доктора наук. Особа має право здобувати ступінь доктора наук на основі ступеня доктора філософії (до ступеня доктора філософії прирівнюється ступінь кандидата наук). Доктор наук – це другий науковий ступінь, що передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях. Ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. Принципи провадження освітньої діяльності у ЗВО сектору безпеки і оборони України.

Професійна підготовка фахівців для забезпечення діяльності складових сектору безпеки і оборони України відбуваються, як правило, у вищих військових навчальних закладах (ЗВО із специфічними умовами навчання): ([заклад вищої](#) освіти із специфічними умовами навчання) - [заклад](#) вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Основними принципами освітньої діяльності в цих закладах є: верховенство права; рівний доступ для здобуття вищої освіти на конкурсних засадах кожного вступника до Університету; рівність умов для кожного курсанта (слухача, студента) щодо повної реалізації його здібностей, таланту, всебічного розвитку; гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей; органічний зв'язок з національною та військовою історією держави, культурою, традиціями; незалежність освітньої і наукової діяльності Університету від політичних партій, громадських і релігійних організацій; інтеграція освітніх та наукових підходів для розвитку діяльності Університету; взаємозв'язок з військовими та цивільними навчальними закладами (установами) України та інших країн; єдність і

наступність освітнього процесу; постійне вдосконалення змісту навчання, орієнтація на новітні технології та методики навчання, максимальне використання в освітньому процесі сучасних інформаційно-аналітичних систем.

Підсумок. Тож у лекції розглянуто загальні засади побудови системи освіти в Україні, подано структуру освіти, рівні та ступені вищої освіти.